

7. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов. – [15-е изд.]. – М. : Русский язык, 1984. – 780 с.
8. Ребриш Р. І. Геноцид як злочин проти безпеки людства / Р. І. Ребриш // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – Вип. 41. – С. 133–135.
9. Резолюція ООН від 11 грудня 1946 року [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Генеральної асамблеї ООН. – Режим доступу: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/035/53/IMG/NR003553.pdf?OpenElement>
10. Римський статут міжнародного кримінального суду [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_588

Коцута Ганна Володимирівна
студентка магістратури
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Охорона та захист авторських прав в Україні

Сучасні процеси українського державотворення поєднані з прагненням України до партнерства з країнами ЄС та посиленням міжнародного співробітництва зумовлює необхідність чіткішого регулювання і захисту авторських прав. За роки незалежності України було розроблено, прийнято і впроваджено в дію блок законодавчих актів про інтелектуальну власність, накопичено досвід застосування цього законодавства, виявлено його суперечливі положення, уразливі місця, певні неузгодженості тощо. За останні роки чинні закони України про інтелектуальну власність було істотно оновлено, приведено у відповідність до міжнародних угод з інтелектуальної власності, враховано новітні вимоги ринкових відносин.

Загальновідомо, що авторське право поширюється на твори науки, літератури і мистецтва, що є результатом творчої діяльності людини. Це сукупність прав, які належать автору у зв'язку зі створенням і використанням творчого доробку, що набули правової охорони. Охорона авторських прав забезпечується шляхом встановлення законодавством різних видів юридичної відповідальності за порушення цих прав.

Чинне законодавство України щодо інтелектуальної власності заклало засади правової охорони результатів інтелектуальної творчої діяльності. Проте, оцінюючи його в цілому позитивно, вчені визначають окремі недоліки: воно не завжди послідовне, містить суперечливі положення та приписи, часто не узгоджені між собою, присутні прогалини тощо. Але найуразливішою є система захисту прав інтелектуальної власності, визначена цим законодавством.

Захист права інтелектуальної власності – це система правових засобів, які вживаються спеціально уповноваженими на це державними органами (органи виконавчої влади, адміністративні органи, суди) для захисту суб'єктивних прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Розрізняють дві основні форми захисту авторського права – неюрисдикційну і юрисдикційну. До неюрисдикційної форми захисту відносять дії громадян і організацій стосовно захисту авторського права, що охороняються законом. Вони здійснюються самостійно, не звертаючись по допомогу до державних або інших компетентних органів. Згідно зі ст. 19 Цивільного кодексу України самозахистом є

застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства. Важливим способом захисту є переговори між суб'єктом авторського права і особою, яка є порушником цього права, під час яких можна переконати припинити порушення прав та укласти договір на правомірне використання об'єкта авторського права. Значне число дослідників дотримуються думки, що переговори та компроміс у багатьох випадках продуктивніші, ніж розгляд справи у суді чи інших компетентних органах [1, с. 200].

Юрисдикційна форма захисту – це діяльність уповноважених державних органів по захисту порушених чи оспорюваних суб'єктивних авторських прав. Її суть полягає в тому, що особа, права та законні інтереси якої порушені неправомірними діями, звертається за захистом до державного органу, який уповноважений здійснити відповідні заходи для відновлення порушеного права і зупинення правопорушення. В рамках юрисдикційного захисту виділяють також загальний та спеціальний порядок захисту порушених прав. У загальному порядку захист авторських прав здійснюється через суд. Засобом судового захисту авторського права є позов. Спеціальною формою захисту авторського права є адміністративний порядок їх захисту. Він застосовується як виключення із загального правила у визначених законодавством випадках. Позивач на свій розсуд може звернутися за захистом свого порушеного права не тільки до суду, а й до відповідного державного органу або громадської організації. Він також може звернутися до вищої організації відповідача або ж творчої спілки, до якої входить відповідач. Засобом захисту у цьому випадку є скарга [1, с. 201].

Ст. 431 ЦК встановлює: «Порушення права інтелектуальної власності, в тому числі не визнання цього права чи посягання на нього, тягне за собою відповідальність, встановлену цим Кодексом, іншим законом чи договором». З цього визначення випливає, що порушення права інтелектуальної власності можливе як у формі дій (посягання на право інтелектуальної власності), так і у формі бездіяльності (невизнання права інтелектуальної власності). Порушником права інтелектуальної власності може бути фізична або юридична особа [4].

Уся правова система України має своїм завданням захист суб'єктивних прав своїх громадян, у тому числі авторського права. Проте основним є Закон України «Про авторське право і суміжні права». Відповідно до цього Закон (розділ V) порушеннями авторського права, що є підставою для судового захисту:

- вчинення будь-якою особою дій, що порушують особисті немайнові і майнові права суб'єктів авторського права ;

- піратство у сфері авторського права (ним визначається опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних примірників творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), фонограм, відеограм і програм організацій мовлення);

- плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору;

- ввезення на митну територію України без дозволу осіб, які мають авторське право, примірників творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), фонограм, відеограм, програм мовлення;

- вчинення дій, що створюють загрозу порушення авторського права;

- будь-які дії для свідомого обходу технічних засобів захисту авторського права, зокрема виготовлення, розповсюдження і застосування засобів для такого обходу;

– підроблення, зміна чи вилучення інформації, зокрема в електронній формі, про управління правами без дозволу суб'єктів авторського права чи особи, яка здійснює таке управління;

– розповсюдження, ввезення на митну територію України з метою розповсюдження, публічне сповіщення об'єктів авторського права, з яких без дозволу суб'єктів авторського права і/або суміжних прав вилучена чи змінена інформація про управління, зокрема в електронній формі [3].

Нова редакція Закону про авторське право істотно розширила цивільно-правові засоби захисту авторських прав, які можуть бути використані судом. Передусім, суд має право і зобов'язаний заборонити опублікування творів, їх виконання чи постановки, випуск примірників фонограм і відеограм, сповіщення та будь-яке інше використання контрафактного твору чи просто чужого твору. Суд має право припинити розповсюдження об'єктів авторського права. Одним із дієвих засобів, які може застосувати суд, є вилучення (конфіскація) контрафактних творів, фонограм, відеограм чи програм мовлення. У засобах масової інформації публікується інформація про допущене порушення авторського права. Зрозуміло, що така публікація може мати місце за умови, що в ході судового розгляду було доведено факт порушення або факт наявності дій, що створюють загрозу порушення цих прав.

Одним із основних завдань суду є прийняття рішення про відшкодування збитків, завданих порушенням авторського права, а також стягнення отриманого порушником внаслідок порушення доходу. Суб'єкт авторського права на свій розсуд замість стягнення збитків і доходу має право просити суд присудити виплату компенсації, що визначається судом, у розмірі від 10 до 50000 мінімальних заробітних плат. Суб'єкт авторського права має право вимагати також відшкодування моральної (немайнової) шкоди, завданої порушенням авторського права [2, с. 500].

Попри досить чітке урегулювання проблеми щодо охорони та захисту авторського права вділяють деякі неузгодженості: значне відставання законодавства від розвитку новітніх технологій, наслідком якого є неврегульованість сфери авторського права; досягненнями у сфері новітніх технологій активно користуються не тільки виробники фонограм, але й правопорушники; забезпечення доказів при поданні позову про порушення прав; визначення суми позову; визначення місця подання позову; визначення суб'єкта правопорушення [5, с. 132].

Отже, питання охорони та захисту авторського права потребує постійного оновлення. Захищеність його припускає наявність відповідного державного механізму попередження й припинення правопорушень у сфері авторського права, а також залучення порушника до відповідальності. Уже здійснено ряд заходів щодо зміцнення державного управління інтелектуальною власністю. Але для подальшого покращеного нормативно-правового регулювання щодо даного питання необхідно переглянути та удосконалити законодавство щодо авторського права, переглянути механізм реалізації захисту авторських прав для визначення проблем та пошуку ефективних і системних засобів боротьби з порушенням авторського права, і найважливіше – це покращити рівень правової культури серед населення.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бондаренко С. В. Авторське право та суміжні права / С. В. Бондаренко. – К. : Ін-т інтел. власн. і права, 2008. – 288 с.
2. Право інтелектуальної власності: академічний курс : [підруч. для студентів вищих навч. закладів] / [О. А. Підпригора, О. Б. Бутнік-Сіверський, В. С. Дробязко

та ін.; за ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святицького]. – [2-ге вид., перероб. та допов.]. – К. : «Ін Юре», 2004. – 672 с.

3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-12 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2312. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003р., № 435 -4 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 1601. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

5. Шуст Н. Б. Дослідження стану захисту авторського права в Україні (на основі проведеного соціологічного опитування) / Н. Б. Шуст // Юридичний вісник. – 2017. – № 2(43). – С. 128–133.

Ліховий Віктор Михайлович

студент магістратури

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Сучасні європейські монархії: загальна характеристика

Наукові розвідки, присвячені вивченню форми держави набувають особливої актуальності. Йдеться про те, аби визначити, як завдяки єдності трьох елементів: форми державного правління, устрою і режиму, вивести найуспішнішу «формулу держави», яка забезпечить добробут її населення.

В Україні все частіше лунають пропозиції відмовитися від обрання президента прямим голосуванням, а Західна Європа подає чимало прикладів, де главу держави обирають різними способами. В той же час, у Європі є держави, де очільника не обирають взагалі. Мова йде про монархії, які збереглися у низці держав [2].

Міжнародна аналітична установа «Legatum Institute» у списку найспішніших країн світу 2012 р. на верхівку рейтингу винесла Норвегію, Данію та Швецію, а далі ідуть неєвропейські країни: Австралія, Нова Зеландія та Канада. Журналісти відмітили, що сім із десяти держав є монархіями. Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії опинилося у цьому рейтингу на 30-му місці, однак англійська королева Єлизавета II є главою держави в Австралії, Новій Зеландії та Канаді [5].

Чи можна припустити, що конституційна монархія як форма державного правління є одним із чинників успішності країни? Соціологічні опитування засвідчили, що більшість громадян Британії вважають королеву символом стабільності, порядку і служіння країні. 21 квітня, коли святкують день народження своєї улюбленої королеви Єлизавети II, відбуваються справді феєричні і помпезні свята. Королева стала одним з головних атрибутів національної єдності англійців [4].

Якщо зосередитися на функціонуванні державної системи Британії, то очевидно, що архаїчна система монархії спрацьовує навіть у XXI ст. Багато відомих політиків позитивно відгукуються про монархію, як форму правління. Зокрема, колишній провідний член Консервативної партії і міністр британського уряду Майкл Портілло в одному з інтерв'ю британським ЗМІ виявив себе відданим монархістом. «Не думаю, що я сентиментально налаштований щодо монархії, але вважаю, що вона дуже добре спрацьовує на практиці. Це не єдина система, яка могла б успішно діяти та